

Bilaga 1 Socialförvaltningen - Kostnadsjämförelser 2024

Socialförvaltningen arbetar alltid med kostnadsjämförelser för att veta om verksamheterna är effektiva och att resurserna nyttjas på ett effektivt sätt, detta sker i jämförelser med andra kommuner. Kostnadsjämförelser utgår från verksamhetsbegrepp och statistik som finns i databasen Kolada (www.kolada.se) och som används för uppföljning och analys.

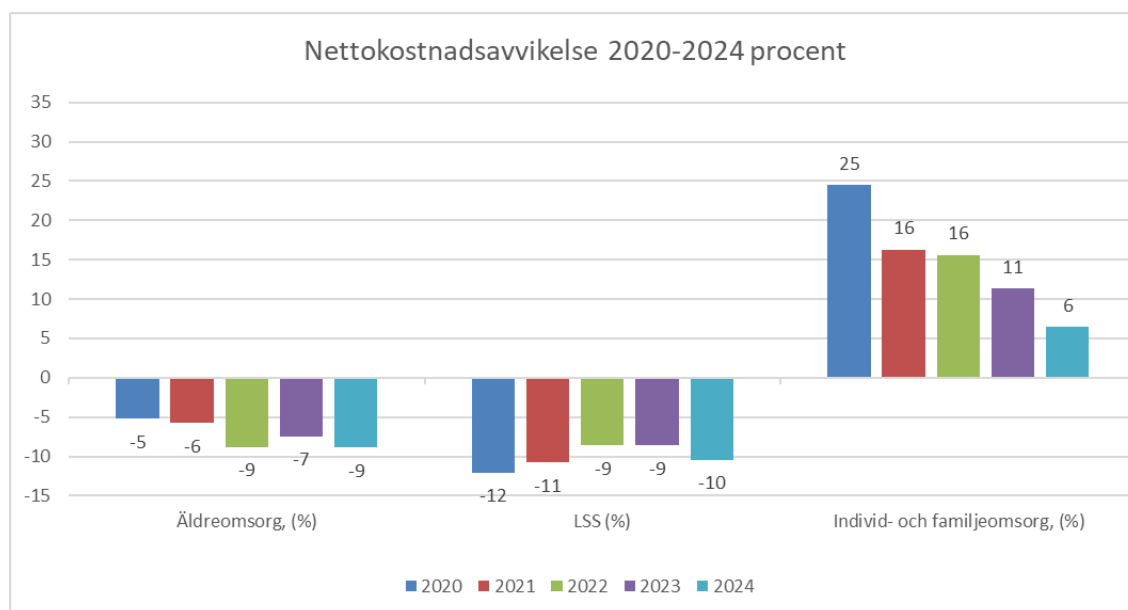
Som helhet har förvaltningen fortsatt låga kostnader för verksamheterna inom äldreomsorg och här är bedömningen att kostnaderna kommer att öka i takt med att det blir allt fler äldre och fler som behöver insatser. Kostnaderna för LSS-verksamheten är mycket låga och bedömningen är att de låga kostnaderna riskerar att försämra kvaliteten. Kostnaderna för individ- och familjeomsorgen är fortfarande något höga men de minskar, vilket är en effekt av förändrade arbetssätt. Dock ger ö-läget i vissa fall högre kostnader, till exempel för socialjouren och barnahus, som inte kan delas med andra kommuner. Det är också svårt med samverkansavtal med andra kommuner.

Referenskostnad

Referenskostnaden bygger på kostnadsutjämnningen och indikerar vad respektive verksamhet borde ha för nettokostnad, enligt kostnadsutjämnningssystemet, om kommunen bedriver den verksamheten med genomsnittlig ambitionsnivå och effektivitet. För förklaring se vidare RKA, Rådet för kommunala analyser, samt kolada.se.

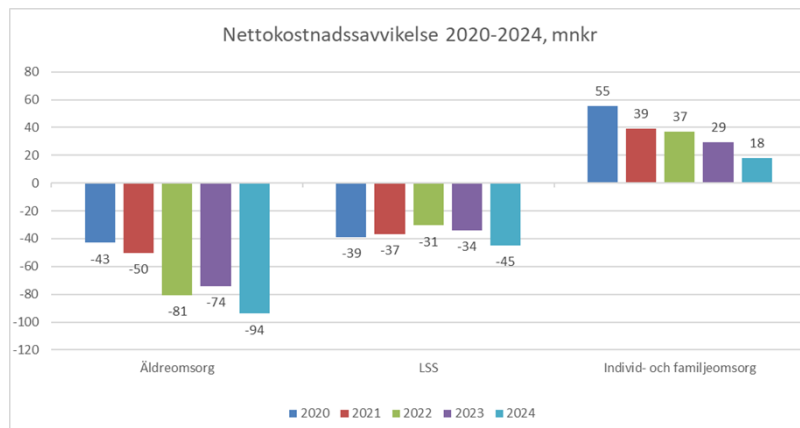
Sammanställning Gotland avvikelse i procent mellan nettokostnad och referenskostnad

På Gotland är nettokostnadsavvikelsen för äldreomsorg 9 procent lägre än referenskostnad och LSS-verksamhet 10 procent lägre. Det är däremot 6 procent högre nettokostnadsavvikelse för individ- och familjeomsorg, men här har det skett en rejäl förbättring de senaste åren. Detta gäller både inom barn- och ungdomsvården samt vuxenvård där minskningen beror på fortsatt utveckling av systematiska arbetssätt som bidrar till lägre placeringskostnader.

Sammanställning Gotland avvikelse i mnkr mellan nettokostnad och referenskostnad

Omsatt i siffror, enligt diagrammet nedan, så ger äldreomsorgen och LSS-verksamheten regionen ett tillskott på 94 mnkr respektive 45 mnkr. Individ- och familjeomsorgen däremot kostar 18 mnkr mer än vad den borde, sett till nettokostnad jämfört med beräknad referenskostnad. Dock medför ö-läget att en viss överkostnad kanske är rimlig. Totalt för socialförvaltningens tre verksamheter är tillskottet till regionen 121 mnkr för 2024, teoretiskt sett.

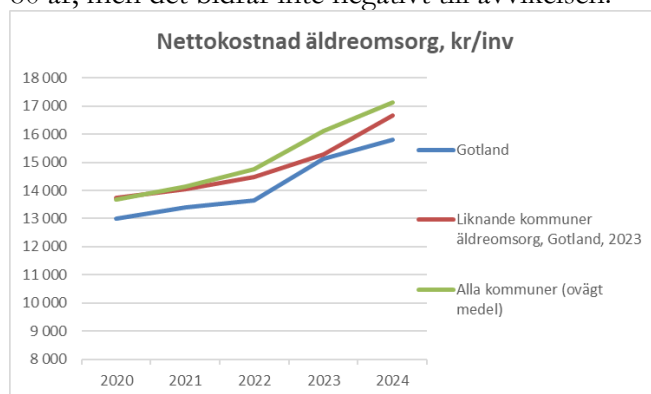
Negativa tal innebär att kostnaderna är lägre än förväntat, vid positiva tal är kostnaderna högre än förväntat.

Kostnadsjämförelser

Vid kostnadsjämförelser sker jämförelse mot genomsnittet av alla kommuner samt liknande kommuner. Liknande kommuner är en jämförelsegrupp av sju kommuner som strukturellt liknar den kommun som är i fokus, Gotland i detta fall, och finns för olika verksamhetsområden och beräknas varje år. Observera att den röda linjen i diagrammen, som avser liknande kommuner, är för år 2023 och att nettokostnaderna för dessa rimligen bör vara något högre 2024 samtidigt kan också jämförelsekommunerna ändras.

Äldreomsorg

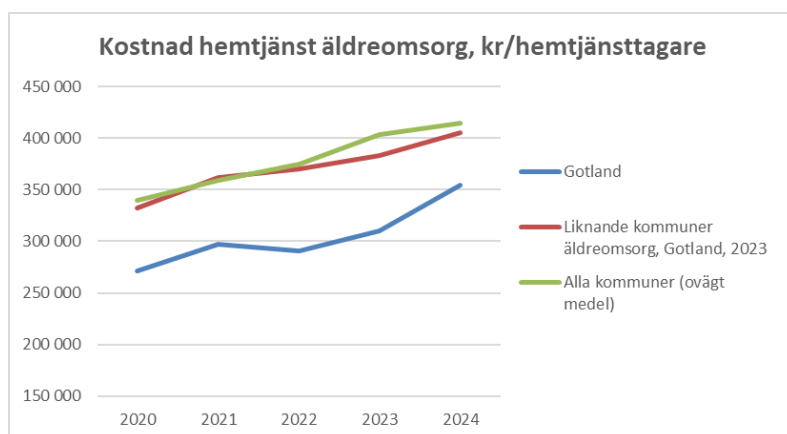
Nettokostnaden beskriver verksamhetens kostnad som kommunen har haft under året. Nettokostnaden per invånare för äldreomsorg på Gotland 2024 blev 15 810 kronor och en ökning med över 4 procent jämfört med året innan. Även referenskostnaden har ökat med 6 procent. Sett över tid har nettokostnadsavvikelsen legat lågt i förhållande till andra kommuner. Avvikelsen beror främst på låga kostnader för produktionen i hemtjänsten och särskilt boende samt för hälso- och sjukvård. På Gotland är däremot konsumtionen högre för befolkningen över 80 år, men det bidrar inte negativt till avvikelsen.

Liknande kommuner äldreomsorg, Gotland 2023 är Hudiksvall, Hässleholm, Karlshamn, Karlskoga, Nyköping, Ystad och Örnsköldsvik.

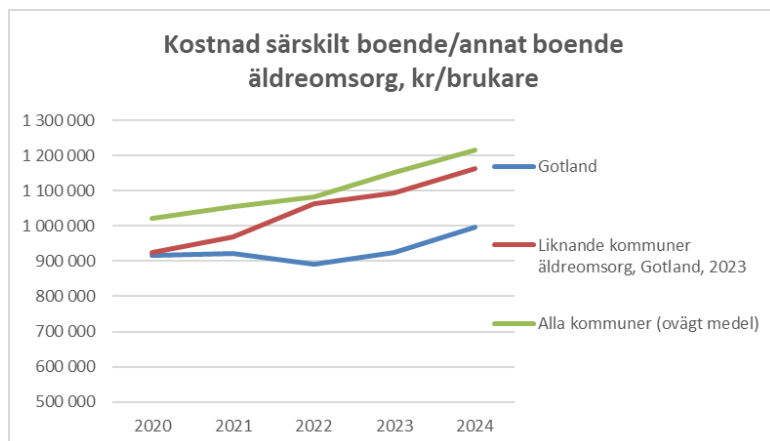
Hemtjänst

På Gotland är kostnaderna låga för hemtjänst, både sett som kronor per invånare och kostnad per brukare. Antalet brukare med hemtjänst har ökat men konsumtionen per brukare minskar. Vilket beror på färre antal beviljade timmar per brukare. Andelen ytterfall, brukare beviljade mer än 120 timmar per månad, minskar också. Medelkostnad per hemtjänstbrukare ökar till 355 000 kronor men är ändå 14 procent lägre än för liknande kommuner. Ökningen beror på både volymökning och allmän kostnadsökning. Kostnaden per beviljad timme i egen regi är likartad 2024 som för året innan.

Särskilt boende

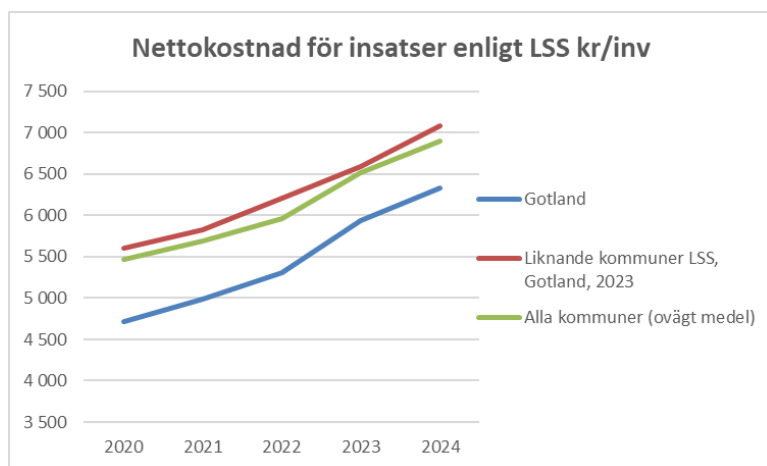
Nettokostnaden sett som kronor per invånare är lägre än övriga kommuner men har ökat 6 procent. Kostnad per brukare har ökat med 8 procent till 997 000 kronor, och är lägre än alla kommuner i genomsnitt. Omsättningsgraden i särskilt boende ligger på 1,4 personer per plats och år. Beläggingsgraden i särskilt boende har minskat till 97 procent. Konsumtionen över 80 år ökar något och behovet av platser är fortsatt stort de kommande åren. Det behövs en långsiktig planering vilket socialförvaltningen arbetar med genom bostadsförsörjningsplaner.

LSS-verksamhet

Nettokostnaden 2024 för insatser enligt lag om stöd och service, LSS, är 6 327 kronor per invånare, vilket är en ökning med 7 procent från föregående år. Referenskostnaden ökade också med 9 procent. För Gotlands del är kostnaderna mycket låga i jämförelse med andra kommuner. Trots detta bedrivs verksamheten med ett stort underskott mot budget. Dock är de låga kostnaderna i relation till underskott ett problem då det inte driver kvalitetsarbetet framåt. Verksamheten behöver mer budgettillskott för att kunna bedrivas med kvalitet enligt LSS-lagstiftningens intentioner. Under 2024 tillkom fler platser så att fattade beslut om bostad med särskild service kunde verkställas. Kostnadsökningen bedöms till över 25 mnkr per år.

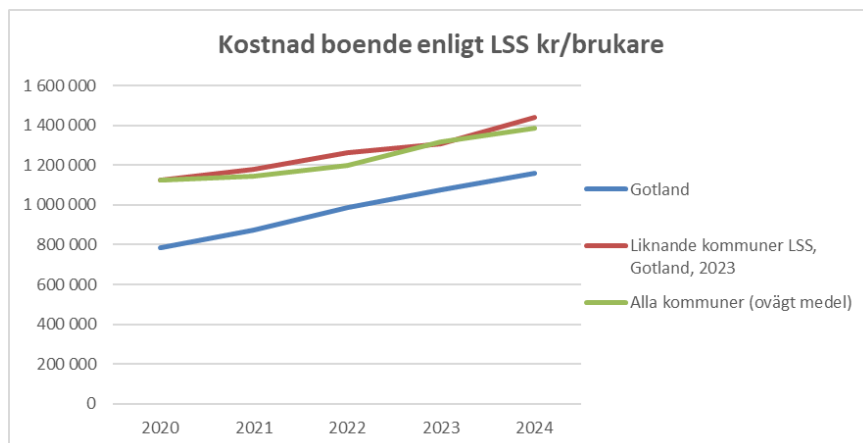
Antalet invånare med insatser enligt LSS är högre på Gotland men med en lägre medelkostnad per brukare. Faktorer som påverkar kostnader är till exempel storlek på boende, beläggning, vårdtyngden, personaltäthet och lokalkostnader.

Liknande kommuner LSS, Gotland 2023 är Enköping, Falun, Kungälv, Mölndal, Norrtälje, Trollhättan och Ängelholm.

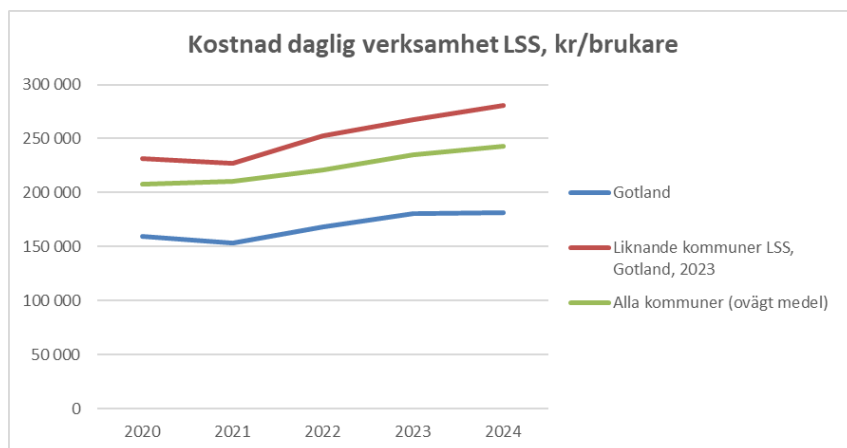
Bostad med särskild service LSS

En anledning till att kostnaderna är låga beror på att på Gotland bor relativt många brukare i servicebostäder. Detta medför lägre kostnader än relativt många brukare med gruppboende. Dock ökar antalet brukare och kostnaden för placeringar har ökat, för 2024 är kostnaden 1 158 602 kronor per brukare.

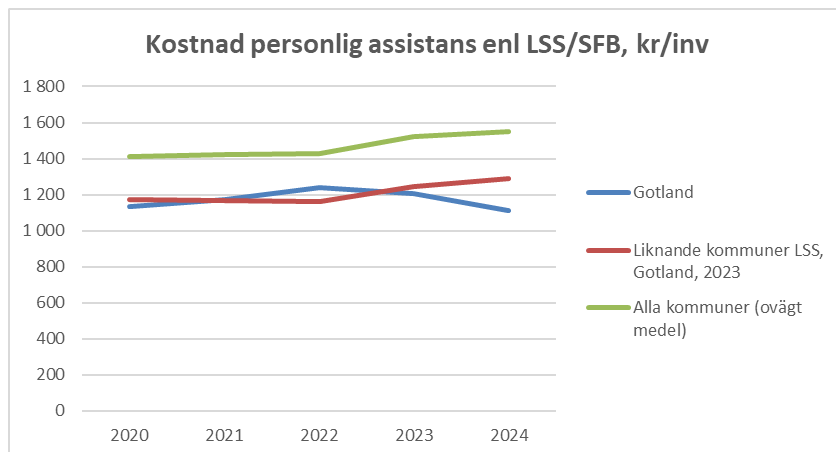
Daglig verksamhet

Kostnad för daglig verksamhet ökar något till 181 489 kronor per brukare. Andel brukare med daglig verksamhet av totalt antal brukare med insatser enligt LSS är högre på Gotland än i andra kommuner. Det är dock mycket låga kostnader i jämförelse med liknande kommuner.

Personlig assistans

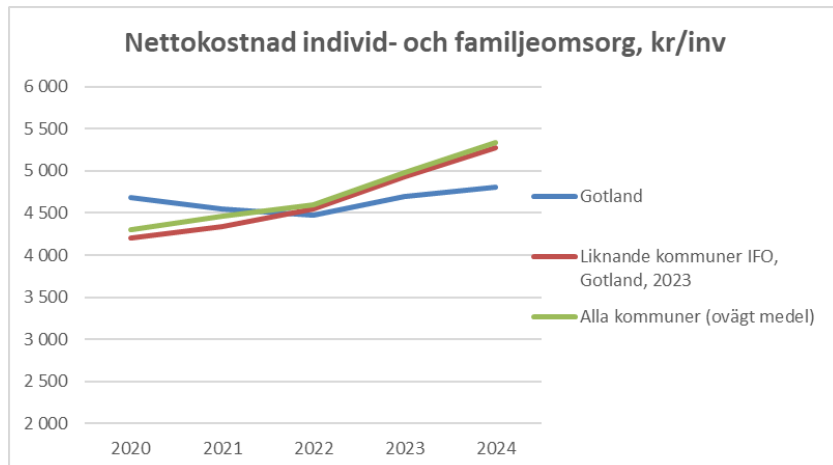
Kostnaderna för personlig assistans är också låga på Gotland, och minskar 8 procent 2024 till skillnad för andra och likande kommuner där kostnaden ökat per invånare. Assistansen utförs sedan februari 2024 även av egen regi inom socialförvaltningen.

Individ- och familjeomsorg

Nettokostnaden för individ- och familjeomsorgen 4 807 kr per invånare har ökat 2 procent jämfört med föregående år. För både liknande kommuner samt alla kommuner (ovägt medel) har nettokostnaden ökat 7 procent. Även om nettokostnaden har ökat har Gotland fortsatt en lägre nettokostnad i jämförelse med liknande kommuner och alla kommuner (ovägt medel). Avdelningen individ och familjeomsorg fortsätter att utveckla arbetssätt som innebär att arbetet blir mer systematiskt och strategiskt. Detta har lett till minskade kostnader för placeringar på vuxensidan och kostnaderna för placeringar av barn och ungdomar hålls stabilt.

Utvecklingsområden som identifierats har varit att skapa tydliga processer som kan följas upp, skapa en gemensam bild och ett gemensamt ansvar för ekonomin samt säkra att individen får rätt insatser. Avdelningar fortsätter att utveckla arbetet med placeringsuppföljningar för att på ett systematiskt sätt följa upp brukare, ekonomi och kvalitet nu och framåt.

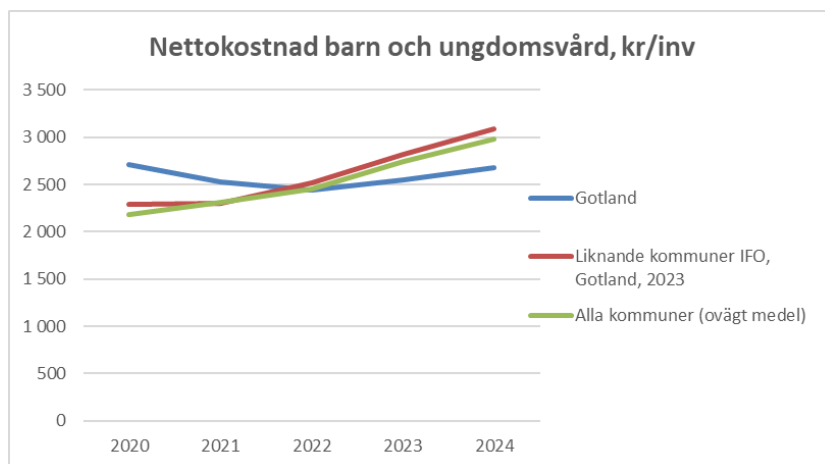

Liknande kommuner individ- och familjeomsorg, Gotland 2023 är Falun, Kalmar, Karlskrona, Skövde, Tyresö, Örnsköldsvik och Östersund.

Barn- och ungdomsvård

Nettokostnaden är 2 677 kronor per invånare för barn- och ungdomsvården som har ökat 5 procent, jämfört med föregående år. För liknande kommuner har nettokostnaden ökat med 10 procent och för alla kommuner (ovägt medel) har nettokostnaden ökat 9 procent. Trots att nettokostnaden per invånare har ökat är nettokostnaden för Gotland lägre än för liknande kommuner och alla kommuner (ovägt medel).

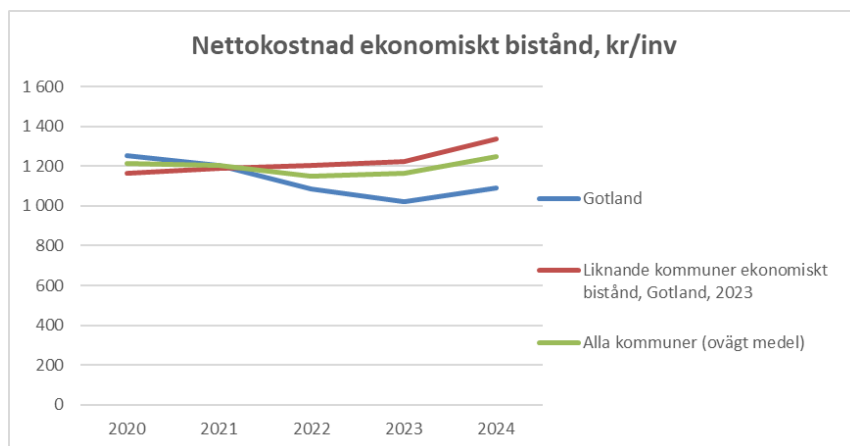
Kostnadsökningen beror främst på dyrare placeringar med längre genomsnittlig placeringslängd. Antalet förhandsbedömningar ligger kvar på samma nivå som 2023, men antalet unika brukare och utredningar har ökat något. Fler barn har insatser 2024 jämfört med 2023. Kostnaderna per dygn för HVB/SiS har ökat, medan konsulentstödda familjehem ligger kvar på liknande nivå som föregående år, även om deras andel av totala placeringskostnader ökat något. Positivt är att antalet individer med de allra högsta kostnaderna minskar något. Kostnaderna för myndighetsutövning har också ökat något.

Ekonomiskt bistånd

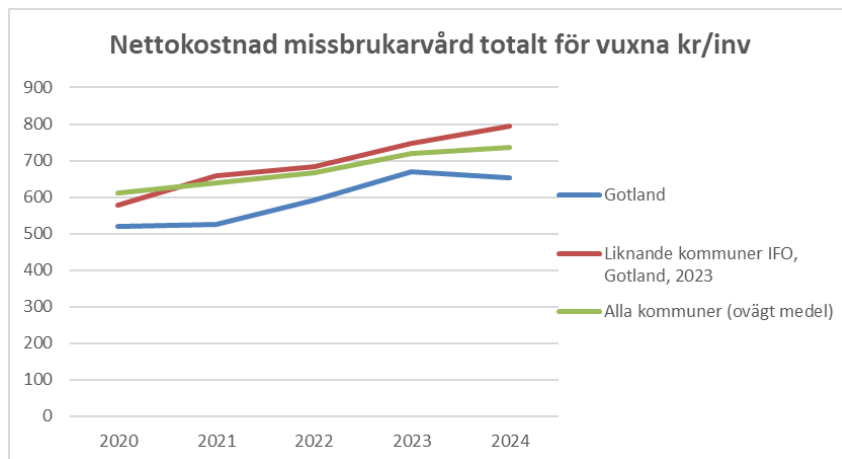
Nettokostnaden för ekonomiskt bistånd har ökat med 6 procent jämfört med föregående år. För liknande kommuner är ökningen 3 procent och för alla kommuner (ovägt medel) har nettokostnaden ökat 7 procent. Nettokostnaden 1 089 kronor per invånare för år 2024 är högre än liknande kommuner men lägre än alla kommuner (ovägt medel).

Kostnaderna för utbetalt ekonomiskt bistånd ökade under 2024. Antalet hushåll som erhöll någon utbetalning minskade totalt sett mellan 2023 och 2024, men en svag ökning av hushåll i behov av stöd noterades under slutet av 2024. Orsakskategorin ”Övrigt - psykosocial problematik” står för en stor del av ökningen. Antalet hushåll med långvarigt bistånd har ökat. Utbetalningarna har stigit i de flesta hushållstyper.

Missbrukarvård

Nettokostnaden för missbrukarvården (skadligt bruk och beroende) har minskat med 3 procent jämfört med föregående år. Motsvarande resultat för liknande kommuner är att nettokostnaden ökat 6 procent och 2 procent för alla kommuner (ovägt medel). Kostnaderna har totalt sett minskat under 2024 jämfört med 2023. Arbetet med att hålla nere de externa placeringskostnaderna fortsätter. Antalet förhandsbedömningar har ökat, medan antalet utredningar minskat något. Färre personer var aktuella under 2024 än under 2023. Placeringstiderna har ökat något. Kostnaderna per dygn för externt placerade SiS har stigit, medan kostnaderna per dygn för HVB har minskat.

Övrig vuxenvård

Nettokostnaden för övrig vuxenvård, som bland annat avser skyddat boende och stödboende, har minskat med 18 procent 2024 jämfört med föregående år. Motsvarande resultat för liknande kommuner är att nettokostnaden minskat med 0,4 procent och ökat med 5 procent för alla kommuner (ovägt medel). Även inom detta område syns ett ökat inflöde av orosanmälningar.

